

Koudelka: Jsme službou, o jaké jsme na začátku snili

15.4.2025 - | Bezpečnostní informační služba

Dovolte, abych úvodem poděkoval panu předsedovi Žáčkovi, že se rozhodl uspořádat konferenci na téma vývoje našich zpravodajských služeb po roce 1989. Myslím, že je důležité si připomenout, jakou cestu české zpravodajské služby ušly, jak zásadní změny se v této komunitě odehrály a jak je důležité v současné bezpečnostní situaci mít silné, nezávislé a kvalitní zpravodajské služby.

Na rozdíl od pana předsedy Žáčka, který je expertem na dnes diskutované téma, já nejsem historik. Jsem tady v jakési dvojroli současného ředitele Bezpečnostní informační služby a po více než 33 letech služby i v roli pamětníka.

Když jsem v roce 1992 nastoupil tehdy do FBIS, vstupoval jsem do organizace, která ještě stále byla v procesu budování, učení a hledání svého pevného místa v bezpečnostních strukturách státu. Byly to i v naší službě klasické devadesátky, trochu divoké, ale plné nadšení a odhodlání postavit v České republice silnou kontrarozvědnou službu, která by mohla efektivně chránit nově vzniklou demokratickou a svobodnou zemi. Služba měla v té době z dnešního a vlastně i tehdejšího pohledu poněkud absurdní personální obsazení. Působil zde ještě určitý počet příslušníků bývalé StB, kteří prošli prověrkami a v minulosti se nepodíleli na činnosti namířené proti tzv. vnitřnímu nepříteli - tedy proti vlastním občanům a vedle nich lidé z disentu, kteří nastoupili do služby hned po revoluci, mezi nimi například žijící legenda František Stárek, který je dnes členem nezávislého kontrolního orgánu pro zpravodajské služby. A samozřejmě sem přicházela také řada mladých a nadšených nováčků, jako jsem byl já. Je vlastně téměř neuvěřitelné, že i v této trochu bizarní podobě už tehdy dokázala služba mít první dobré výsledky.

Za naprosto zásadní považuji, i ze své vlastní zkušenosti, dvě věci. Za prvé, že i lidé z disentu v čele s prezidentem Václavem Havlem, kteří měli s komunistickou tajnou službou jen ty nejhorší zkušenosti, chápali, jak je důležité takovou organizaci mít a měli jsme jejich plnou podporu. Mimochodem před vstupem do mé kanceláře visí zarámovaný dopis od prezidenta Havla, ve kterém je mimo jiné napsáno

“Být členem takového společenství není jen řeholí. Je to zároveň ctí pro každého příslušníka Služby. Přeji vám, abyste při své práci vždy dbali základů, které jste sami položili. Váš úkol trvá. Chraňte národní zájmy České republiky, chraňte svobodu a demokracii“. To mluví za vše a my se tímto odkazem bezvýhradně řídíme.

Za druhé to byla velká pomoc ze strany některých západních zpravodajských služeb, které nám pomáhaly naučit se zpravodajskou práci. Bez jejich pomoci by to bylo velmi těžké ne-li nemožné. Jsem proto hrdý na to, že dnes po 36 letech naše služba vypsela tak, že jsme to tentokrát my, kdo pomáhá a nabízí své zkušenosti jiným službám, a to včetně těch, od kterých jsme se tehdy učili.

Cesta, kterou BIS ušla, byla dlouhá, plná nástrah a těžkých zkoušek, ve kterých jsme přes drobná zaváhání uspěli. Dnes mám tu čest stát v čele silné, doma i v zahraničí respektované zpravodajské služby, která je platným členem několika mezinárodních organizací sdružujících ty nejsilnější zpravodajské služby světa, v čele špičkových zpravodajských důstojnic a důstojníků, jejichž práce a výsledky budí uznání služeb spojeneckých států a respekt našich protivníků. Jsme spolehlivým partnerem kolegům z Vojenského zpravodajství, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Národního

úřadu pro kybernetickou bezpečnost, Policie České republiky i armády. Jsme dnes takovou zpravodajskou službou, o které jsme tehdy na počátku snili, hrdou službou chránící bezpečnost České republiky a jejích občanů, službou která pomohla zachránit desítky životů nevinných mužů, žen a dětí v zahraničí, službou která neustoupila a nepodlehla žádným tlakům, byť byly z nejvyšších míst a zůstala věrná svému poslání a službě této zemi.

Je potřeba také připomenout, že na rozdíl od mnoha jiných zemí východního bloku u nás nedošlo k transformaci či postupné obměně bývalé komunistické státní bezpečnosti do nové zpravodajské služby. Tehdejší zakladatelé naší služby se rozhodli jít cestou výstavby zcela nové služby demokratického státu tzv. na zelené louce. Bylo to rozhodnutí odvážné, ale dnes můžeme jednoznačně říci, že to bylo rozhodnutí správné, i když cesta, kterou jsme museli ujít, byla mnohem složitější a náročnější. Jsou tady s námi dva bývalí ředitelé služby Jiří Novotný a Stanislav Devátý, kteří byli přímo u zrodu služby a kteří na tom všem mají velkou zásluhu a zaslouží si za to naše poděkování.

Podle mého názoru ale nebylo nejobtížnější postavit nové objekty služby, nakoupit vozidla či novou zpravodajskou techniku, nejtěžší bylo změnit pohled našich občanů na službu, a také důvěru našich důstojníků ve své schopnosti. Já prošel opakovaně výcvikem ve Velké Británii a tam jsem kromě vysoce profesionálního přístupu britských kolegů viděl i jejich sebevědomí, důvěru a hrdost na vlastní službu, a také jsem vnímal jasný přístup veřejnosti k britským službám. Průměrný Brit viděl důstojníka britské služby jako Jamese Bonda, který bojuje za Anglii a vítězí, u nás po revoluci viděl průměrný Čech důstojníka tajné služby jako estébáka, který mu zničí život. A to se dennodenně promítalo do naší práce a značně jí komplikovalo. Toto jsme museli změnit, začali jsme mimo jiné v průběhu let více komunikovat s veřejností, tak jak to dělají naši západní kolegové, protože jsme přesvědčeni, že naše veřejnost má právo vědět jakým rizikům čelíme, za co jsou vydávány peníze ze státního rozpočtu a jak její služba pracuje. Za jasný důkaz, že jsme byli úspěšní, považuji zásadní změnu ve vnímání Bezpečnostní informační služby odbornou ale i laickou veřejností. Jsem pyšný na to a velmi si toho vážím, že dnes má BIS stabilně vysokou důvěru a podporu naší veřejnosti.

A s tím souvisí i důvěra našich důstojníků v sebe sama a v jejich službu. Můžeme si to ukázat na příkladu v přístupu k tomu nejsilnějšímu protivníkovi tedy na příkladu boje proti ruským zpravodajským službám. Tehdy v počátcích služby tam panoval takový názor, že proti Rusům téměř nemůžeme uspět, že stejně všechno vědí a jsou o mnoho lepší než my. Ale pár z nás věřilo, že máme šanci i proti tomuto daleko silnějšímu soupeři a postavili jsme se mu a byli jsme úspěšní. Když jsme poprvé dosáhli skutečně velkého úspěchu, viděli jsme, že to jde, že Rusové nejsou neporazitelní a můžeme jim efektivně čelit. Tohle první velké vítězství, u kterého jsem měl tu čest spolu se svými kolegy být, mnoho změnilo, začali jsme si více věřit a do každé další akce jsme šli s větším odhodláním a vírou ve vítězství. A co to přináší dnes bezpečnosti této země čas od času může vidět i naše veřejnost, naposledy třeba v rozhodnutích vlády o využití zákona na ochranu investic k zamezení čínských zpravodajských aktivit, nebo zanesení subjektů na sankční seznam, nedávno důstojníka GRU a jeho agentku nebo minulý rok platformu Voice of Europe a osoby s ní spojené, kdy BIS doslova zatřásla Evropou a zmařila ruské plány na ovlivnění voleb a špionáž v Evropském parlamentu.

Každý den tvrdě pracujeme na ochraně této země a jejích občanů a jsem rád, že při této náročné činnosti máme dlouhodobě také podporu nejvyšších představitelů státu, poslanců a senátorů napříč politickým spektrem. Je to mimořádně důležité, protože podpora a důvěra jsou pro naši práci klíčové a představují i motivaci pro naše důstojnice a důstojníky, kteří mají jasnou zpětnou vazbu, že jejich práce má smysl.

Dovolte mi tedy poděkovat všem výše zmíněným za důvěru a podporu naší práce. Je to pro nás zejména v současné napjaté bezpečnostní situaci naprosto zásadní, protože na rozdíl třeba od

armády, která se na případný střet připravuje, my věnující se vnitřní bezpečnosti státu už bojujeme dlouho a intenzivně. Čelíme efektivně těm nejvážnějším hrozbám, na prvním místě ruským zpravodajským aktivitám a zpravodajským aktivitám Číny, islámskému terorismu, extrémismu pravicovému i levicovému, proliferaci, snahám ohrozit významné ekonomické zájmy země, útokům v kyberprostoru a mnoha dalším. Je to boj tvrdý a náročný, který má i své oběti, BIS má své mrtvé, hrdiny, kteří položili život za tuto zemi a na které nikdy nezapomeneme.

To, že jsme stále jednou z nejbezpečnějších zemí světa, není prostě zadarmo, je za tím tvrdá práce nejen důstojníků BIS, ale příslušníků celé naší zpravodajské a bezpečnostní komunity, kteří i přes mnohé překážky nepolevují ve svém nasazení.

Děkuji za pozornost i za to, že za námi stojíte.

<https://www.bis.cz/aktuality/koudelka-jsme-sluzbou-o-jake-jsme-na-zacatku-snili-85f4638d.html>